

Kõrvalmaantee 17177 Haljala – Käsmu km 27,012 asuva Võsu II ristmiku liikluskorralduse parendamise põhiprojekti keskkonnamõju hindamise eelhinnang

Eelhinnangu tellija: Roadplan OÜ

Projekti tellija/otsustaja (KeHJS § 9 alusel): Transpordiamet

Projekti teostaja: Roadplan OÜ

Eelhinnangu koostaja: Alkranel OÜ

Projekti juht: Elar Põldvere

Litsentseeritud isik: Tanel Esperk (KMH litsents nr KMH0157)

Tartu 2024

Publitseerimise üldandmed:

- Töö koostatud – 18.09.2024.
- Koostajad (Alkranel OÜ) - Elar Põldvere, Tanel Esperk (KMH litsents nr KMH0157) ja Annette Tilk.
- Alkranel OÜ (www.alkranel.ee) – keskkonnanalased konsultatsioonid, aastast 1999.

Sisukord

Sissejuhatus	4
1.1 Projekti asukoha lühiülevaade	5
1.2 Kavandatava tegevuse lühikirjeldus	9
2. Paikkonna keskkonna ja olemasoleva olukorra kirjeldus.....	11
2.1. Tegevuse kavandi seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ja arendusdokumentidega	11
2.2. Tegevuskavandi paikkonna muude ja käesolevas kontekstis asjakohaste aspektide järgne lühikirjeldus - kaitstavad loodus- ja kultuuriobjektid	14
3. Natura 2000 alade eelhindamine	18
3.1. Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja Natura 2000 alad, mida võidakse mõjutada.....	19
3.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 aladele	22
3.3. Natura 2000 alade eelhindamise tulemused ja järeldus	23
4. Tegevusega eeldatavalt kaasneva mõju prognoos ja KMH algatamise vajalikkuse määramine	24
4.1. Maa ja maakasutus.....	24
4.2. Maastik (sh pinnavormid)	24
4.3. Maavarade kasutus.....	24
4.4. Muld ja pinnas, ressursikasutus (sh energiakasutus), jäägid ja heited ning jäätmete ke 24	
4.5. Märjalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad ja/või kaldad ning veestik (sh põhjavesi (veeressurss) ja merekeskkond), sh oht keskkonnale	25
4.6. Õhk ja kliima (sh oht keskkonnale)	25
4.7. Looduslik mitmekesisus (loomastik ja taimestik ning metsad) ja kaitstavad loodusobjektid.....	26
4.8. Elanikkond (sh tiheasustusalad), inimese tervis, heaolu ja vara (sh geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond) ning kultuuripärand ja arheoloogilised väärtused (vastupanuvõime) – mh müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirus ja lõhn.....	26
4.9. Suurõnnetuse, katastroofi ning piiriülesuse aspektid	27
4.10. KMH algatamise vajalikkus ning seisukohtade küsimise suunised	27
Kokkuvõte	28
Kasutatud allikad	29

Sissejuhatus

Käesoleva keskkonnamõju hindamise (KMH) eelhinnangu objektiks on kõrvalmaantee 17177 Haljala – Käsmu km 27,012 asuva Võsu II ristmiku liikluskorralduse parendamiseks põhiprojekt. Projekti eesmärk on projekteerida Võsu II ristmikule ohutum ja sujuvam liikluskorralduse lahendus ajutistest moodulelementidest ringristmiku rajamisega.

Põhiprojekti tellija on Transpordiamet ning peaprojekterija on Roadplan OÜ. Projekti KMH eelhinnangu, mis hõlmab ka Natura 2000 alade eelhinnangut Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala osas, tellija on Roadplan OÜ ja töö koostajaks on Alkranel OÜ. Käesolevat eelhinnangut saavad otsustajad (eelkõige Transpordiamet) kasutada täiendava töövahendina eelnevalt nimetatud projekti ja sellega seonduvates edasistes menetlusprotsessides. Kuna kavandatav katendi (taastus)remont jääb olemasoleva konstruktsiooni piiridesse, siis tööde iseloomu arvestades projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluste läbiviimist ei ole kavandanud.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimisseaduse (KeHJS) § 2² kohaselt on tegevus olulise keskkonnamõjuga, kui see võib eeldatavalt:

- ületada mõjuala keskkonnataluvust;
- põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi;
- seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

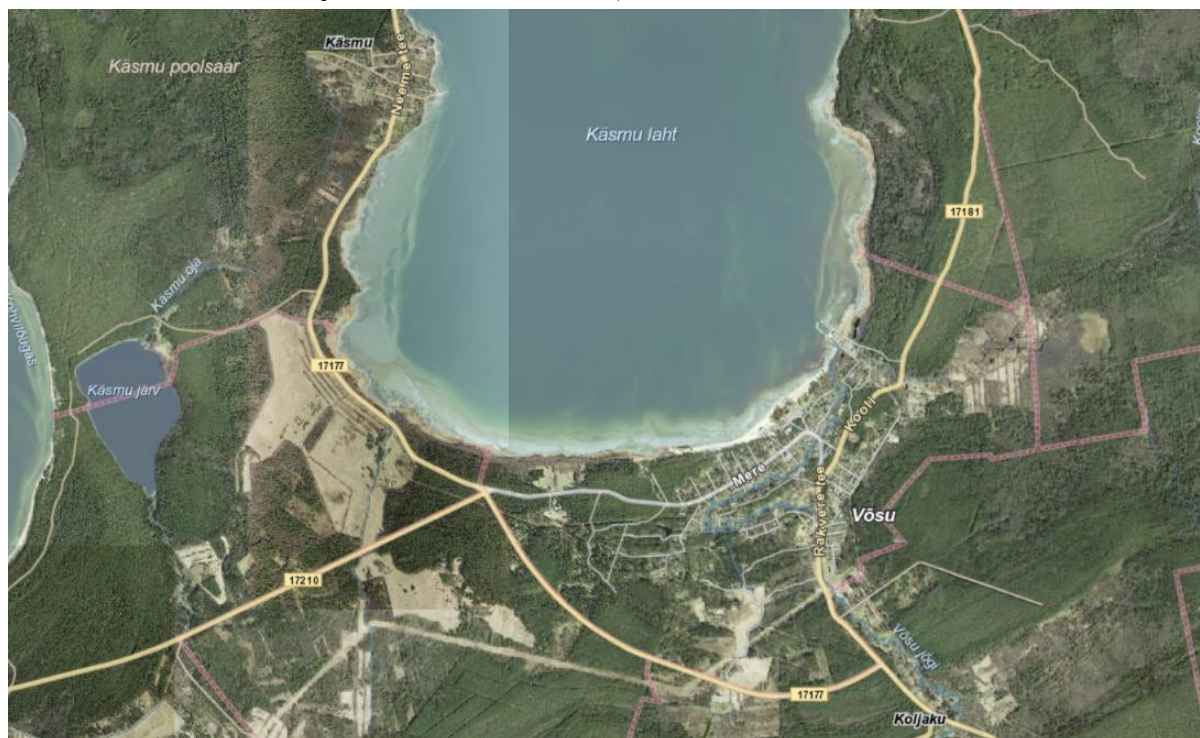
KMH algatamise vajalikkuse osas otsustamine ning sellest teavitamine toimub mh KeHJS § 11 ja § 12 alusel. Eelnevalt tuleb otsuse eelnõu osas seisukohta küsida asjaomastelt asutustelt (kaasnev tõenäoliselt puudutab vastava asutuse huve või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju vastu), kui vastavad osapooled tuvastatakse.

Eelhinnangus kasutati Transpordiameti põhiprojekti koostamise tehnilist kirjeldust ning Roadplan OÜ koostatud põhiprojekti üldosa ja teedeehitusliku osa seletuskirja ning jooniseid. Eelhinnangu koostamisel lähtuti Eesti Vabariigi seadusandlusest (mh KeHJS §-st 6¹) ning juhenditest „Keskkonnamõju hindamise eelhinnangu andmise juhend” (Keskkonnaministeerium, 2017), „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis” (Kutsar *et al*, 2019) ning „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta” (Euroopa Komisjon, 2021).

1. Projekti asukoha lühiülevaade ning kavandatava tegevuse lühikirjeldus

1.1 Projekti asukoha lühiülevaade

Eelhinnangu objektiks on Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Korjuse külas oleva riigitee nr 17177 Haljala-Käsmu tee km 27,012 asuv Võsu II ristmik. Võsu II ristmik asub Käsmu lahe lõunakaldal Käsmu küla ja Võsu aleviku vahel (

Joonis 1). Ristmik ja sellega piirnev parkimisala jääb kinnistutele 17177 Haljala-Käsmu tee (92201:004:2470) ja Võsu-Lepispea tee (88701:001:0675).

Joonis 2. Võsu II ristmikuga ristuva Haljala-Käsmu tee äärne ala vaatega ristmikult kagusse (Alkranel OÜ, 25.08.2024)

Tabel 1. Võsu II ristmikuga ühenduses olevad teed (Teeregister)

Tee	Nimetus	Omand	Lõik, km	Kate	Laius
17177	Haljala-Käsmu tee	Riigitee-kõrvalmaantee	27,012-31,067 (Käsmu poole)	Mustkate, bituumenstabil. kate	Mulde laius 5,5 m, katte laius 5,5 m
			22,098-27,012	Tihe asfalt	Mulde laius 9,5 m, katte laius 7,5 m
8870129	Võsu-Lepispea	Kohalik tee	0-1,11	Kattega tee	Katte laius ca 5,7 m
17210	Võsu-Kotka tee	Riigitee-kõrvalmaantee	0-5,414	Tihe asfalt	Mulde laius 7,7 m, katte laius 5,7 m

Ristmiku põhjaosas on varasemalt hargnenud teeosa alale kujunenud asfalt- ja pinnaskatttega parklaala. Parklaala põhjaküljest möödub Käsmu küla ja Võsu alevikku ühendav kergliiklustee, kuhu on paigaldatud pingid, prügikastid ja valgustus (**Joonis 3**). Kergliiklusteed ja parklaala eraldab kitsamast kohast ca 10 m laiune metsariba.

Joonis 3. Käsma küla ja Võsu aleviku vaheline kergliiklustee (Alkranel OÜ, 25.08.2024)

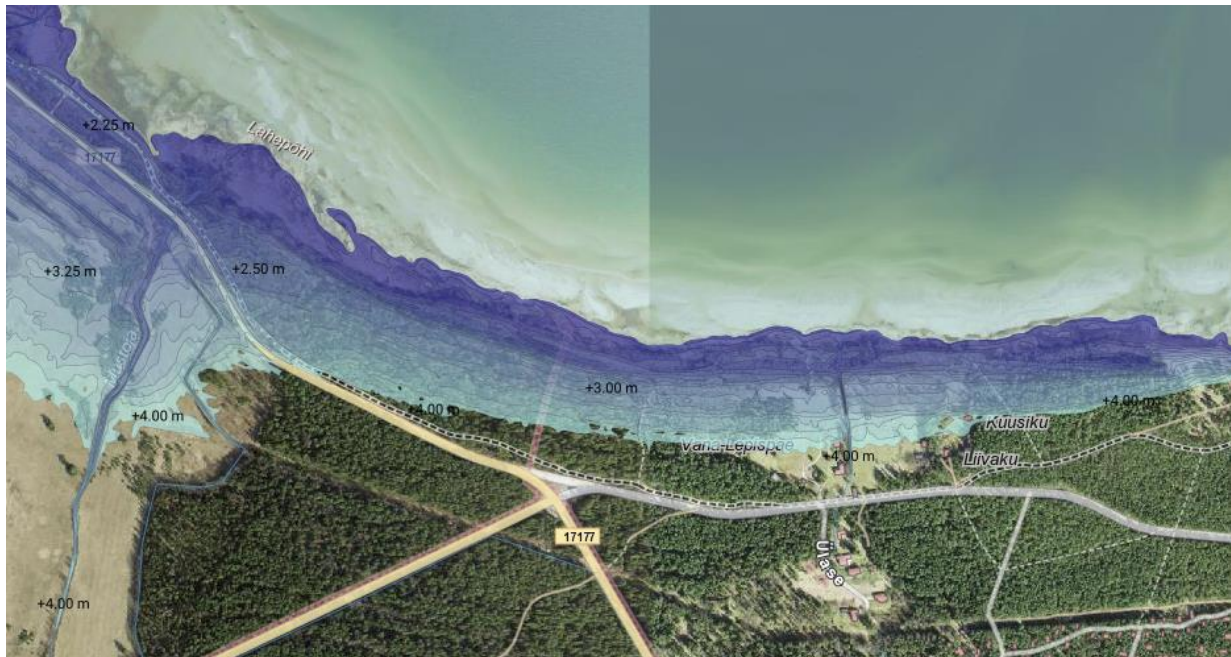
Eelnevalt toodud teed on kasutuses kohalike elanike, turistide ning Käsma ja Võsu sadamate külastajate poolt. Haljala-Käsma tee lõiku, kuhu ristmik jääb, läbis 2023. aasta loenduse andmetel keskmiselt 184 sõidukit ööpäevas, millest enamus on sõidu- ja pakiautod (Tabel 2). Kohaliku Võsu-Lepipea tee nr 8870129 kohta liiklussageduse andmed puuduvad.

Tabel 2. Võsu II ristmikuga ristuvate riigiteede liiklussagedus (Teeregister)

Tee	Nimetus	Lõik	Aasta keskmine ööpäevane liiklus 2023. aastal	Sõiduautod ja pakiautod	Veoautod ja autobussid	Autorongid
17177	Haljala-Käsma tee	27,012-31,0673	184	180 98%	2 1%	2 1%
		23,579-27,012	585	573 98%	12 2%	0 0%
17210	Võsu-Kotka tee	0-5,457	582	570 98%	12 2%	0 0%

Antud teed ühendavad Käsma lahe kaldal asuvaid Käsma küla (148 elanikku) ja Võsu alevikku (452 elanikku). Lähimad elamud Võsu II ristmikule jäävad itta Võsu aleviku poole ca 500 m kaugusele Võsu-Lepispea tee äärde. Samuti on piirkond oluline põhjaranniku rannaelu- ja kultuuri ning looduskeskkonna turismipiirkonnana. Piirkonnas asuvad Käsma ja Võsu sadam, turismi- ja majutusteenust pakkujad ning vabaaja veetmiseks matkarajad ja supelkohad.

Käsmu laht jääb Võsu II ristmikust ca 280 m kaugusele põhja poole. Ranna piiranguvöönd jääb ristmiku keskosast ca 60 m kaugusele, ehitukeeluvöönd ca 140 m kaugusele. Maa-ameti veetaseme tõusu mudeli järgi jääb ristmiku ala teoreetilisest 4,00 m veetaseme tõusust ca 120 m kaugusele (Joonis 4).

Joonis 4. Veetaseme tõusu mudel Võsu II ristmiku lähialal (Maa-amet 2024)

1.2 Kavandatava tegevuse lühikirjeldus

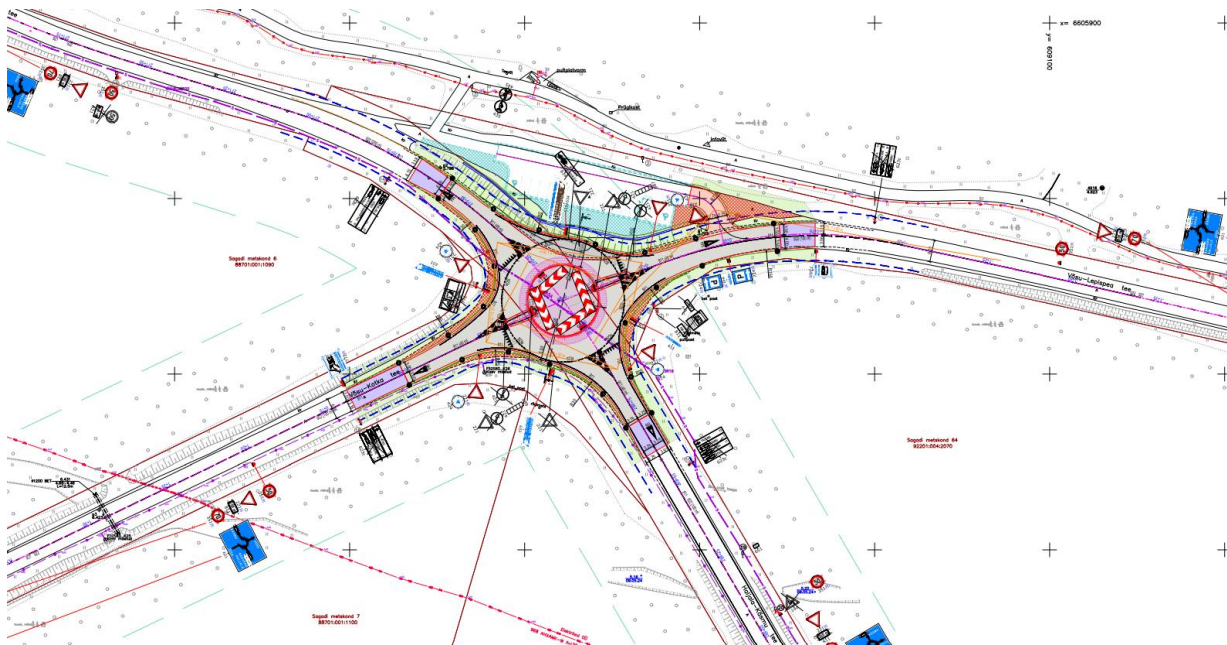
Projekti eesmärgiks on projekteerida Võsu II ristmikule ohutum ja sujuvam liikluskorralduse lahendus. Olemasolev ristmik on liiklusohtlik – sõidurajad ristmikule on väga laiad ning puudub konkreetne, samuti on ristmikul nähtavus piiratud. Transpordiamet on põhiprojekti koostamiseks andnud järgnevad suunised:

- Rajada ristmikule ajutistest moodulelementidest ringristmik;
- Projektiga tuleb lahendada juurdepääs ristmikust põhja poole jäävasse parklasse;
- Muutunud liikluslahendusega näha ette nõuetele vastav liikluskorraldus, sh (eel)suunaviitade projekteerimine;
- Kavandatav tulemus peab mahtuma geomeetriliselt riigitee ja KOV tee olemasoleva konstruktsiooni piiridesse.

Võsu II ristmik jääb Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndisse ja asub Natura 2000 Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnualal (vt ka ptk 2.2 ja 3), mistõttu küsis Transpordiamet Keskkonnaameti arvamust projekti tehnilise kirjelduse kohta. Keskkonnaamet leidis, et kui planeeritavad tööd (sh ka parkla) jäävad teemaale ning nendega ei kahjustata kaitse-eesmärgiks olevat Lahemaa loodusala elupaigatüüpi, võib projekti koostamisega jätkata ning projekt tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga (14.02.2024. a kiri nr 7-9/24/772-2). Kuivõrd planeeritud töödega ei saa välistada mõju Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkidele, tuli ristmiku projekteerimise protsessis koostada KMH eelhindang (sh Natura eelhindamine), et välja selgitada planeeritava tegevuse mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele. Eelhindang koostatakse projekteerimise faasis, mis võimaldab hinnata kõiki projektiga kaasnevad asjakohased mõjusid.

Roadplan OÜ põhiprojekti üldosa (15.08.2024 seisuga) ja teedehitusliku osa (22.08.2024 seisuga) kohaselt on kavandatud nelja haruga ringristmiku rajamine, mis on eraldatud plastikust elementidega (**Joonis 5**). Ringristmik on mahutatud suures osas olemasolevale muldele, väike laiendus on vaja teha Mere tn (Võsu-Käsmu suunaline nurk) poolisel küljel. Ristmik on kavandatud läbivalt sarnase kattega. Eraldi kattega ja tõstetud tasapinnaga liiklussaari ei ole projekteeritud, kuna need vajaksid harude mahutamiseks mõnevõrra suuremat lahendust, mis väljuks olemasoleva mulde pealt. Ristmiku katend projekteeritakse vastavalt IV tee klassile, planeeringuala ja tee otse ning parklaala mahaõidu katend on projekteeritud sujuva üleminekuna. Projektiga on planeeritud kraav ristmiku põhjapoolsesse ossa, mis eraldab olemasoleva parkimisala tee muldest. Teiste kraavide rajamist ei ole ette nähtud ning sademeveed on juhitud sõidutee kõrval asuvatele haljasaladele. Projekteeritaval alal on olemasoleva mulde laius suur, seetõttu planeeritakse olemasoleva mulde nõlvad mulde alumise servani või vähemalt mulde ülemine serv põikkaldega 10%, et oleks tagatud sademevee äravool sõidutee ja jalgte pinnalt. Planeeritud muldkeha nõlvad haljastatakse murukattega. Projekti kohaselt ehitustöödele ettejäävaid puid ja põõsaid ei ole ning ettevalmistustööde käigus puid ja põõsaid ei eemaldata. Projektiga nähakse veel ette uute liiklusmärkide, teekatemärgistuse ja tähispostide paigaldus.

Ehitusaegse ja ristmiku kasutuse ohutuseks on projektiga ettenähtud meetmed ohutuse ja heakorra tagamiseks, sh häiringute (müra, tolm, vibratsioon, lõhn, valgusreostus jms) vähendamiseks ning saasteainete pinnasesse ja põhjavette sattumise vältimiseks.

Joonis 5. Võsu II ringristmiku asendiplaan ja liikluskorraldus (Roadplan OÜ, 2024)

2. Paikkonna keskkonna ja olemasoleva olukorra kirjeldus

Peatüki koostamisel on arvestatud eelnevates peatükkides, juhendmaterjalides ning avalikult ja erialaselt kasutatavates andmebaasides sisalduvat teavet. Andmeallikadena kasutatakse peamiselt EELIS andmebaasi (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) ja Maa-ameti kaardirakendusi.

2.1. Tegevuse kavandi seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ja arendusdokumentidega

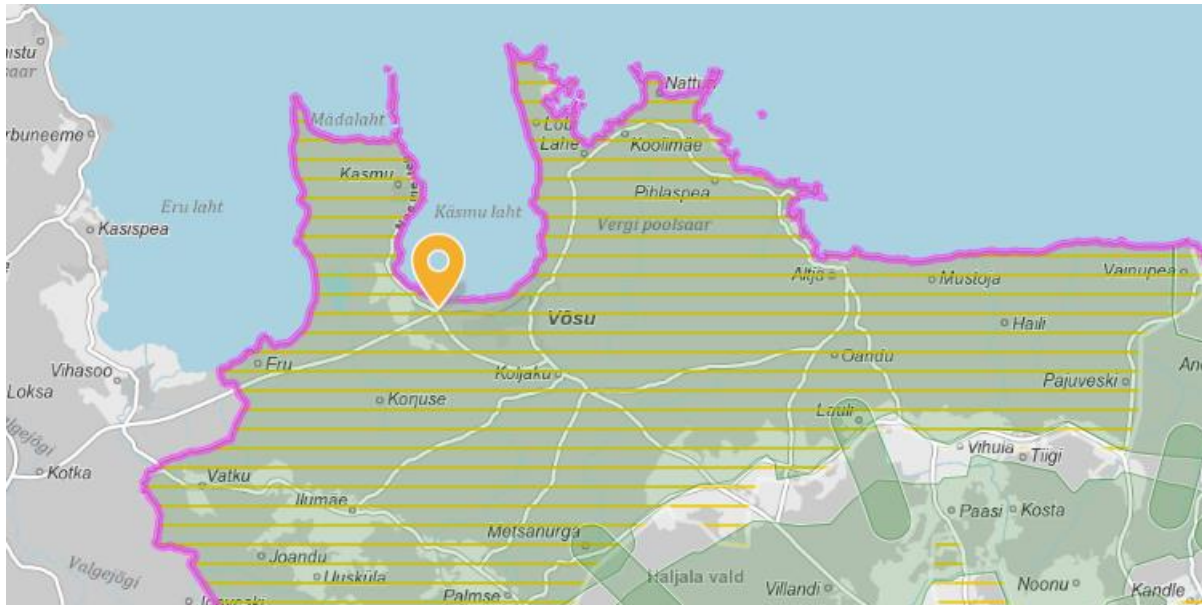
Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027 (2022) järgi jääb Võsu II ristmik Viru alamvesikonda, Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogumi alale, mille seisund oli 2019. aastal halb (soolase veega saastumine/intrusiooni mõju). Eru-Käsmu lahe rannikuvee koondseisund oli 2019. aastal samuti halb (toitained, inimtegevusest (vähendamine / nõuete täitmine)). Lähimad vooluveekogud on ca 1,5 km kaugusel läänes Käsmu oja ja ca 1,5 km kaugusel idas Võsu jõgi. Käsmu lahe äärne piirkond ei asu kaitsmata põhjaveega alal ning ristmiku lähipiirkonnas ei ole vesikonna veekogumitega seotud kaitset vajavaid alasid.

Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 (2021) põhieesmärk on tagada elanikele ja ettevõtetele mugavad, ligipääsetavad, ohutud, kiired, nutikad ning kestlikud liikumisvõimalused. Arengukava kohaselt tuleb teede arendamisel arvestada elurikkuse säilitamise vajadusega, mh tagada rohevõrgustiku sidusus ja liikide liikumisteede toimimine. Sealjuures on oluline tagada liiklemise ohutus, mille jaoks on koostatud liiklusohutusprogramm aastateks 2016-2025, kus on mh sätestatud meetmed ohutu liikluskeskkonna loomiseks. Näiteks ohutute teede projekteerimiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks nähakse ette ohtlike kohtade väljaselgitamist ja kõrvaldamist ning sõidusuundade ja erinevate liikumisviiside füüsilise eraldamise võimaluste väljaselgitamist.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2019, muudetud 2022) kohaselt jääb Võsu II ristmik rohevõrgustiku tuumala T1 ja Lahemaa väärtusliku maastiku alale (**Joonis 6**). Samuti on Käsmu lahe äärne ala planeeringus määratud maakondlikuks puhkealaks.

Lahemaa rohevõrgustiku tugiala T1 hõlmab ulatuslikult maakonna loodepoolset Soome lahe rannikut. Roheline võrgustik aitab tagada looduslikku mitmekesisust, parandab loomade ja lindude liikumisvõimalusi ja -teid loodusalade vahel ning tugevdab eluslooduse ökoloogilist toimimist. Rohevõrgustiku säilitamiseks ja toimimiseks on antud järgnevad asjakohased kasutustingimused ja abinõud:

- tuumalal kavandatud tegevused ei tohi halvendada tuumala toimimist;
- säilitada looduslikud pinnavormid. Teede ehitusel on oluline negatiivsete ja positiivsete pinnavormide (ürgorgude ja jõeorgude-järsakute servad, voored, oosid, mõhnad jms) säilitamine. Perspektiivsete põhi- ja tugimaanteede rekonstrueerimisel tuleb kaaluda teede planeerimisel ja projekteerimisel pinnavorme säilitavaid lahendusi;
- maanteedel on vajalik parandada nähtavust teekaitsevööndis;
- uute projektide tegemisel arvestada konfliktikohtadega ja kavandada vajalikud abinõud loomade liikumisvõimaluste säilitamiseks.

Joonis 6. Võsu II ristmiku paiknemine Lääne-Virumaa rohevõrgustiku (roheline) ja väärtusliku maastiku (kollase viirutusega) alal (Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringu planeeringute andmekogus)

Väärtuslik maastik on ümbritsevast suurem kultuurilis-ajalooline, esteetiline, looduslik, identiteedi- või puhkeväärtus. Lahemaa väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, mis piirneb suurema veekoguga, mõisakeskuste ja parkidega ehk ajaloolise / kultuuriloolise tähtsusega paik. Maakonnaplaneeringus on antud järgnevad kavandatavast tegevusest johtuvad asjakohased suunised:

- sobitada uusi elemente (hooneid, rajatisi) ja maakasutust vanaga nii, et ei tekiks häirivat ebakõla ning et ei rikutaks pöördumatult väärtusi, mis väärtuslikkust loob;
- väärtuslikel maastikel tuleb säilitada maastikumuster, sh traditsioonilisi maastikuelemente, struktuure ja maakasutust. Ajalooliselt väljakujunenud teetrasse tee renoveerimise käigus ei õgwendata, välja arvatud riigi põhi- ja tugimaanteed, kui see tuleneb tee ohutumaks muutmise vajadusest ja tee klassile esitatud normidest;
- võimalusel tagada objektidele juurdepääsud ja rajada peatuspaiku;
- korrastada ja hooldada teeäärset maastikku nii, et ala väärtus säiliks, avada vaateid.

Maakonnaplaneeringu järgi on puhkeala looduslikult ja/või kultuuriliselt väärtuslik ala, mis on kohandatud puhke-eesmärkidele ning millel paiknevad sportimist, puhkamist ja tervist edendava tegevuse jaoks kavandatud ehitised. Puhkeväärtus ei ole seotud mitte ainult ühe kindla külastatava objektiga, vaid pakub mitmekülgseid puhkevõimalusi ning erinevaid puhketegevusi toetavaid teenuseid. Maakonna piires on oluline puhkealade sidustamine ning nende lülitamine üle-Eestilisse või maakonnaülesse turismivõrgustikku. Siinkohal asjakohased puhkealade arengu üldsuunad on:

- puhkealade varustamine – parkimisvõimalused ning piirkondlik rattateede võrgustik;
- parkimisvõimaluste tagamine ning vajaliku taristu kavandamine ja rajamine.

Võsu alevik on maakonnaplaneeringus määratletud kohaliku keskusena, mis pakub kodukoha lähedal esmavajalikke teenuseid ning on ka oluliseks kohaliku tasandi töökohtade pakkujaks. Võsu eristub teistest kohalikest keskustest, kuna omab puhkepiirkonna arengueeldusi turismi valdkonnas (mere-, konverentsi- ja spaa-turism). Seetõttu tuleb teenuste arendamisel arvestada sesoonsusega, näiteks teatavate teenuste tarbijate arvu kasvuga suveperioodil.

Täiendavalt saab välja tuua kavandatava tegevusega seonduvad arengusuunad maakonnas: toimepiirkondade ja -keskuste ühendamise arendamine, jalgsi ja jalgrattaga liikumise soodustamine ja piisava kergliikluse võrgustiku tagamine.

Haljala valla arengukava 2023-2038 ja eelarvestrateegia 2024-2027 (2023) näeb mh ette soovitud seisundina aastaks 2038 looduse elurikkuse ja mitmekesisuse säilimist, rohevõrgustiku toimimist ning vallateid, mis on mustkatte all, turvalised ja aastaringi sõidetavad.

Enne 2017. aasta haldusreformi jäi Võsu II ristmiku ala Vihula valla territooriumile. **Vihula valla üldplaneeringus** (2003, üle vaadatud 2015) asub ristmik looduskaitsealal. Rohevõrgustiku alasid eraldi üldplaneeringuga määratud ei ole, planeeringu käsitluses kattub rohevõrgustiku tuumala Lahemaa rahvusparki territooriumiga. Lähimad elamumaad on märgitud Võsu alevikku ja ristmikust ca 550 m kaugusele läände Haljala-Käsmu kõrvalmaantee äärde.

Koostamisel on uus **Haljala valla üldplaneering** (algatatud 2017), mis hõlmab ka endisi Vihula valla alasid. 2022. aasta eelnõu dokumentide alusel on sarnaselt Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringuga Võsu II ristmiku ala määratud rohevõrgustiku alaks, looduskaitseliste piirangutega alaks ning planeeritud väärtuslikuks metsamaaks. Sarnaselt Vihula valla üldplaneeringuga on Võsu II ristmikust ca 550 m kaugusele läände jääv planeeritav elamuehituse arendusala. Olulist maakasutuse muutust ristmiku lähipiirkonnas koostatavas üldplaneeringus ette nähtud ei ole. Koostatav üldplaneering seab hajaasustuses paiknevale rohevõrgustikule järgmised asjakohased tingimused:

- rohevõrgustiku tugialale ehitamisel peab katkematu tugiala laius olema vähemalt 100 m;
- looduslike ja/või pool-looduslike alade osatähtsus ei tohi tugialal langeda alla 75%.

Lahemaa rahvusparki jääva maastiku osas üldplaneering suuniseid ei anna, kuna täpsed nõuded tulenevad riiklikust kaitse-eeskirjast ja kaitsekorralduskavast.

Võsu II ristmiku kõrval on kehtiv Võsu-Käsmu kergliiklustee detailplaneering (kehtestatud 21.05.2015), mille eesmärk oli rajada Võsu alevikku ja Käsmu küla ühendav jalgteed ja jalgrattateed jalgratturitele, rulluisutajatele ja jalakäijatele (Joonis 7). Kõrvalmaanteest eraldatud 3,5 m laiune kergliiklustee rajati Võsu II ristmiku põhjaossa, ristmiku keskosast ca 35 m eemale peale parklaala. Ristmikust ca 300 m kaugusele itta Võsu-Lepispea tee äärde jääb ka Vana-Lepispea maaüksuse detailplaneering (kehtestatud 2015), millega määrati maatulundusmaale elamumaa ja ärimaa sihtotstarbed.

Joonis 7. Võsu II ristmiku lähipiirkonnas kehtestatud detailplaneeringud (Maa-amet, 2024)

2.2. Tegevuskavandi paikkonna muude ja käesolevas kontekstis asjakohaste aspektide järgne lühikirjeldus - kaitstavad loodus- ja kultuuriobjektid

Käesolevas alampeatükis tuuakse välja eelkõige täiendavat teavet infole, mis on koondunud eelnevatesse peatükkidesse (mh ptk 1.1, 1.2 ja ptk 2 sissejuhatav osa ning 2.1). Teabe koondamisel on lähtutud tegevuse iseloomust ja võimaliku tegevuskoha paikkonna eelduslikult tundlike objektide parameetritest.

Kultuurimälestised ja pärandkultuur – Võsu II ristmiku lähipiirkonnas ei asu.

Võsu II ristmik jääb Lahemaa rahvusparki (KLO1000511) alale. Lahemaa rahvuspark on 74 784 ha suurune kaitseala, millest 47 190 ha maismaad. Rahvusparki kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sealhulgas maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 2006, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);

3) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas. Need on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), kassikakk (*Bubo bubo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), sarvikipütt (*Podiceps auritus*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), teder (*Tetrao tetrix*),

musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), sookurg (*Grus grus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), nõmmelööke (*Lullula arborea*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), randtiir (*Sterna paradisaea*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), händkakk (*Strix uralensis*), rukkirääk (*Crex crex*) ja valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*);

4) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), sõtkas (*Bucephala clangula*), õõnetuvi (*Columba oenas*), kühmnohk-luik (*Cygnus olor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*);

5) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need on harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), saarmas (*Lutra lutra*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*);

6) kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (*Sarcosoma globosum*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), mõru vesipipar (*Elatine hydropiper*), väike käöpõll (*Listera cordata*), siberi piimikas (*Mulgedium sibiricum*), mesimurakas e soomurakas (*Rubus arcticus*), põhjatarn e norra tarn (*Carex mackenziei*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kanakull (*Accipiter gentilis*), männikäbilind (*Loxia pytyopsittacus*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) ja väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), ning väänkaela (*Jynx torquilla*) ja tuttpüti (*Podiceps cristatus*).

Võsu II ristmik jääb rahvuspargi Lahemaa piiranguvööndisse. Lahemaa piiranguvööndi kaitseesmärk on pärandkultuurmaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskavas (Keskkonnaamet, 2016) on toodud: *Lahemaa piiranguvööndisse, mis on leebema kaitsekorraga (väiksemad ehituspiirangud), on arvatud valdavas enamuses alad, mille hästi säilinud mosaiiksel esineva traditsioonilise pärandmaastiku ja asustusstruktuuri kõrval on oluliselt muutunud asustusstruktuuri ja maakattega piirkondi: kasutusest 26 välja jäänud põllumajandusmaastikel sekundaarsete metsakooslustega alasid, mis omavad eelkõige loodusväärtusi või põõsastikke, mis omavad kõrget taastamispotentsiaali kultuurmaastikena. Piiranguvööndis esineb väiksemate ja/või mosaiiksete kaitstavate piirkondadena (üksikud külad, külaosad) alasid, kus on säilinud traditsioonilised pärandmaastikud, traditsiooniline, algupärane või miljööväärtuslik asustusmuster erinevatest ajaloo perioodidest, kõrge väärtusega taluarhitektuur või hoonestus. Lahemaa piiranguvööndi kultuurmaastikes esineb säilinud ajaloolis-kultuurilise väärtusega elemente, esiajaloolisi ja ajaloolisi objekte, ajaloolis-kultuuriliselt tähtsaid paiku. Kõrvuti ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonetega on uusi eluhooneid ja elamualasid. Lisaks varasematele teedele on lisandunud uued õgvendused ja laiendused, mõned vanad teed on suletud. Lahemaa piiranguvööndisse on tsoneeritud nõukogude ajal rajatud kas arvult ja/või mahult suuremaid hoonekomplekse, nende piirkondade*

ajalooline külastruktuur ja miljö ei ole säilinud. Samuti on seal tootmisalasid, kus asuvad nõukogude ajal rajatud laudad, kalatööstus, saekaatrid jms. Piiranguvöönd ei sea takistusi teede rekonstrueerimiseks.

Kuivõrd Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgid on seotud Natura 2000 aladega Lahemaa linnuala (RAH0000089) ja Lahemaa loodusala (RAH0000601), on siinkohal asjakohaste liikide ja elupaigatüüpide kirjeldused toodud eelhinnangu ptk-is 3. Järgnevalt kirjeldatakse Lahemaa rahvusparkis asuvaid kaitsealuseid objekte, mis ei kuulu Natura 2000 alade kaitse-eesmärkide alla.

Võsu II ristmiku ümber on projekteeritav metsalupaikade looduskaitseala. Projekteeritav looduskaitseala kattub Natura 2000 Lahemaa loodusala metsaelupaigatüüpidega (sh ristmiku ümbrusesse jäävate vanade loodusmetsade (9010*) elupaigatüübiga). Projekteeritav looduskaitseala on määratud vastavalt Keskkonnaameti ettepanekuga Kliimaministeeriumile muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid oleks rangelt kaitstud (moodustada sihtkaitsevöönd, kus on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine).

EELIS andmetel (12.08.2024) ristmiku lähipiirkonnas kaitsealuseid taime-, seene- ja samblikeliike ning väriselupaiku ja muid looduskaitseobjekte ei esine. Lähim kaitsealuse linnu leiukoht on Käsmu lahes kirjuhahki (*Polysticta stelleri*) leiukoht, mis jääb ristmikust ca 770 m kaugusele.

Ristmikust ca 110 m kaugusele jääb nahkhiirlaste (*Vespertilionidae* sp. (liigini määramata)) leiukoht, mis on määratud toitumisalaks. Antud leiukohas toimus viimane registreeritud vaatlus 2012. aastal. Lisaks asub ristmikust ca 600 m kaugusel nahkhiirlaste leiukoht, kus on märgitud veelendlase (*Myotis daubentonii*), tõmmu- või habelendlase (*Myotis brandtii/mystacinus*), pargi-nahkhiire (*Pipistrellus nathusii*) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) esinemine (vt ka **Tabel 3**). Nahkhiirlased kuuluvad II kaitsekategooriasse ja nende täpne asukoht ei kuulu massiteabevahendites avalikustamisele (Looduskaitseeadus § 53 lg 1). Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskava (Keskkonnaamet, 2017) kohaselt toituvad Eesti nahkhiirlased peamiselt putukatest ja ämblikulaadsetest ning eelistatud toitumispaigad on mitmekesise taimestikuga veekogud ja nende kaldapuistud, putukarikkad lagedad alad, metsad ning lineaarsed maastikuelemendid (metsaservad, teed, rajad, sihid jms). Nahkhiirlased talvituvad peamiselt 0–8°C temperatuurivahemikus kõrge õhuniiskusega maa-alustes ruumides ja koobastes, Eesti kliimas puuõõnsusi talvitamiseks ei kasutata. Suvel kasutatakse varjupaikadena peamiselt puuõõnsuseid ja hooneid. Peamisteks ohuteguriteks on nii suviste elupaikade kui ka talvituspaikade hävimine ja kvaliteedi langus, hukkumine tuuleparkides ja liikluses, keskkonnamürgid ning looduslikud mõjutegurid (kisklus, haigused, abiootilised tegurid).

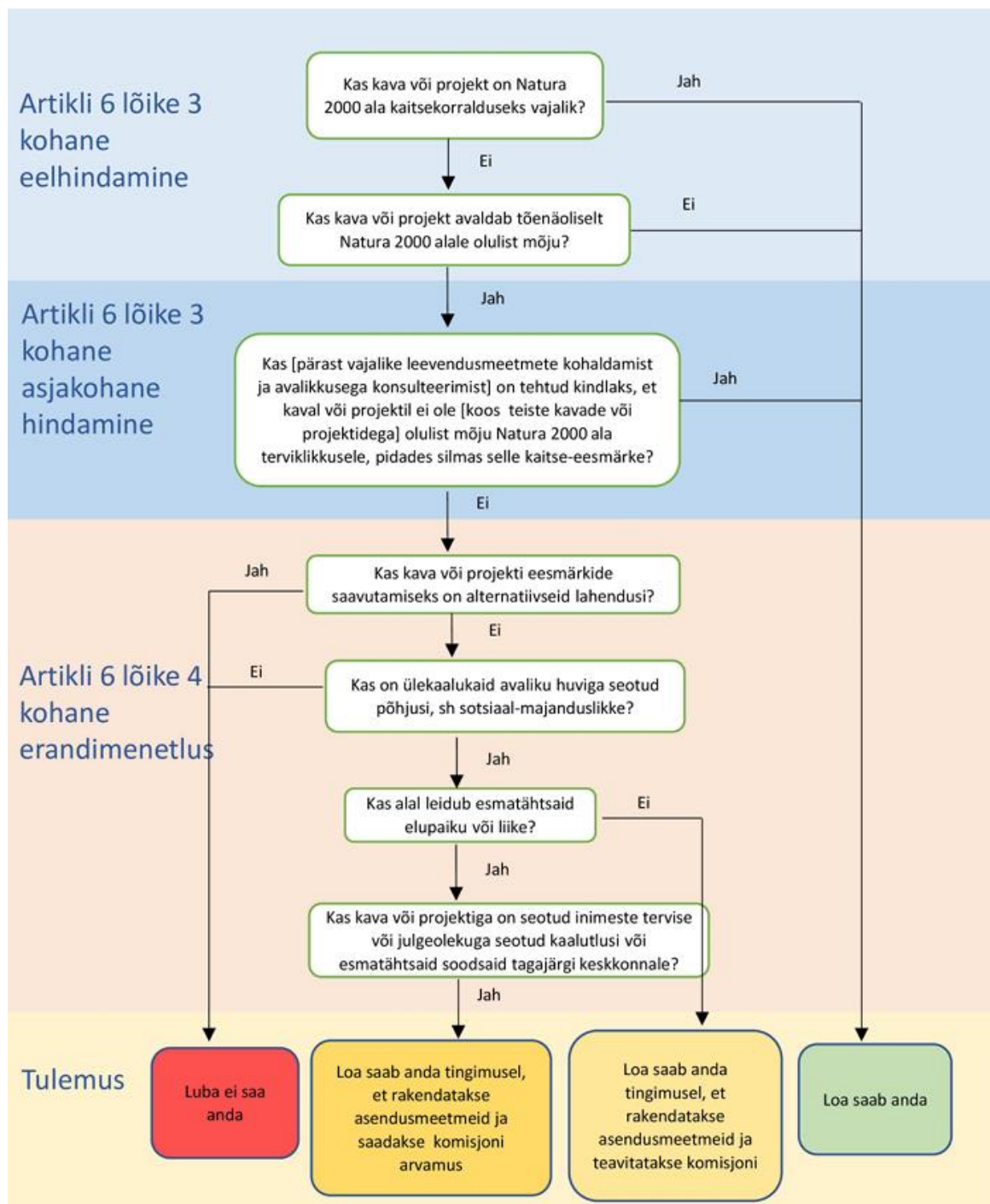
Tabel 3. Võsu II ristmikust ca 600 m kaugusel leiduvate nahkhiirlaste paiksus, levik ja arvukus Eestis (Keskkonnaamet, 2017)

Liik	Veelendlane	Põhja-nahkhiir	Tõmmulendlane	Pargi-nahkhiir
Paiksus	Paikne	Paikne	Paikne	Rändliik
Levik	Laialt levinud	Laialt levinud	Paiguti levinud	Laialt levinud
Arvukus	Arvukas	Väga arvukas	Keskmine	Arvukas

Liik	Veelendlane	Põhja-nahkhiir	Tõmmulendlane	Pargi-nahkhiir
Talvituspaigad	Koopad, keldrid	Koopad, keldrid, hooned	Koopad, keldrid	Koopad, puuõõnsused, praod kaljudes või müürides
Suvised varjepaigad	Puuõõnsused, keldrid	Puuõõnsused, hooned	Hooned, puukoore alused	Puuõõnsused, puukoore alused, praod kaljudes või müürides
Toitumisaigad	Lagendikul, kalda ääres, vee kohal, metsas või pargis	Lagendikul, kalda ääres, vee kohal, metsas või pargis, asulas	Lagendikul, kalda ääres, vee kohal, metsas või pargis	Lagendikul, kalda ääres, vee kohal, metsas või pargis, asulas (hoonete ümbruses)

3. Natura 2000 alade eelhindamine

Käesolev peatükk on jaotatud erinevateks alamosadeks lihtsustamaks info menetlemist. Natura 2000 alade teemade analüüsil on lähtutud muuhulgas juhenddokumentidest „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (Kutsar jt, 2019) ning „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“ (Euroopa Komisjon, 2021). Samuti on järgitud Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava ning muid asjakohaseid materjale. Natura hindamise protsessi põhimõtteline skeem on toodud **Joonis 8**. Käesolevas dokumendis keskendutakse eelhindamise tasandile.

Joonis 8. Natura 2000 ala mõjude kaalumise skeem (Euroopa Komisjon, 2021)

3.1. Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja Natura 2000 alad, mida võidakse mõjutada

Käesoleva KMH eelhinnangu objektiks on kõrvalmaantee 17177 Haljala – Käsmu km 27,012 asuva Võsu II ristmiku liikluskorralduse parendamiseks põhiprojekti koostamine. Projekti eesmärk on projekteerida Võsu II ristmikule ohutum ja sujuvam liikluskorralduse lahendus ajutistest moodulelementidest ringristmiku rajamisega. Projektist annab täpsema ülevaate ptk 1.2, siinkohal saab esile tuua, et kavand ei ole seotud Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidega.

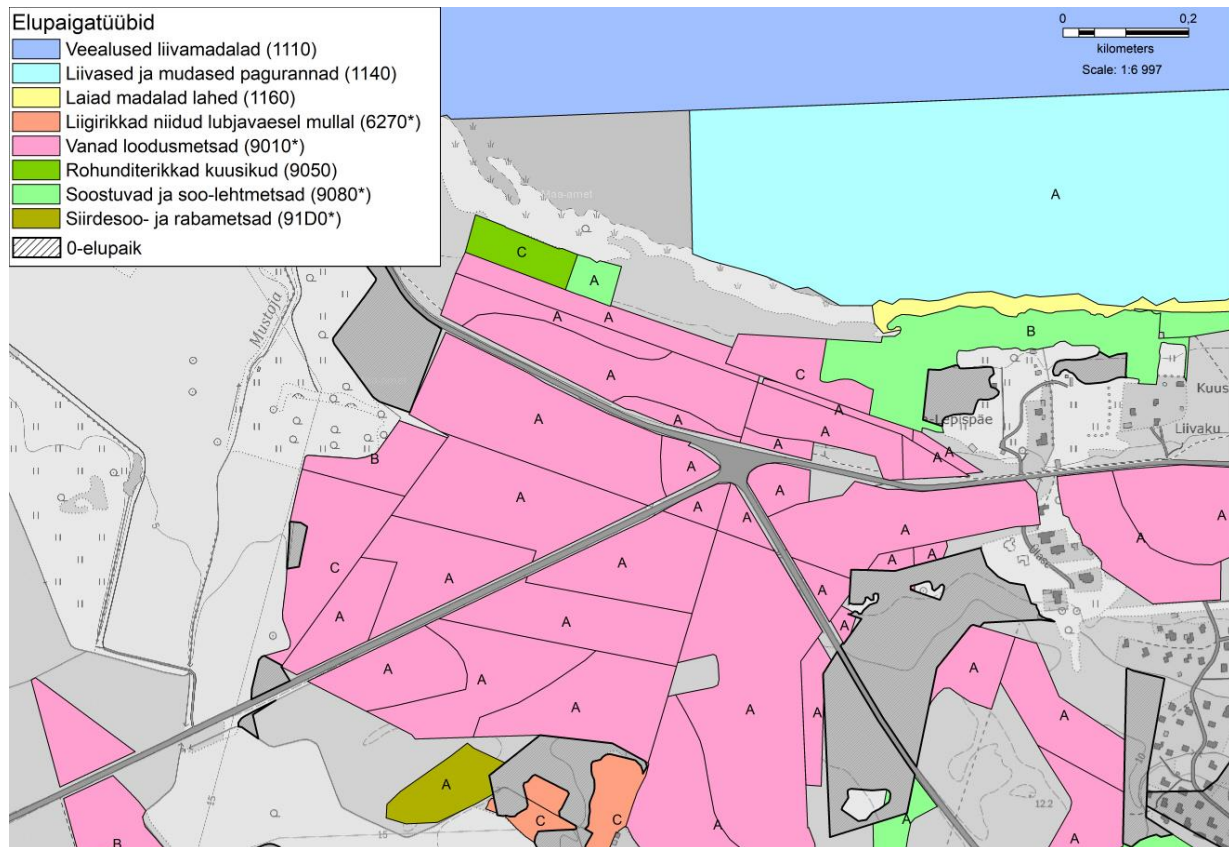
Võsu II ristmik asub Lahemaa loodusala (RAH0000601) ja Lahemaa linnuala (RAH0000089) Natura 2000 aladel, mis hõlmavad täielikult ka Lahemaa rahvusparki.

Lahemaa loodusala (pindala 74 784 ha), ühtlasi vanim ja suurim rahvuspark Eestis (asutatud 1971). Lahemaa rahvuspark on loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Kaitstakse metsa-, soo- ja rannaökosüsteeme, samuti poollooduslikke kooslusi (loopealsed), geoloogiamälestisi (balti klint) ning ajaloo- ja arhitektuurimälestisi. Umbes 70% alast on kaetud metsaga. Loodusala kaitse-eesmärkideks on:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivrannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluided - 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluided - *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*).

EELIS andmetel on alal esinevad mõjutegurid: maaharimine, karjatamine, loomakasvatus, metsandus, jalgteed, rajad, jalgrattateed, liiklusteed, maanteed, elektri- ja telefoniliinid, hobikalastus, jahi pidamine ning muu inimtegevuse poolt põhjustatud häirimine.

Ristmiku ümbruses olevad elupaigatüübid on toodud **Joonis 9**. 0-elupaigatüübi puhul on tegemist hävinenud koosluse või alaga, millel ei ole elupaigatüübi tunnuseid. Joonis 9 alusel on ristmikul sisuline seos vaid elupaigatüübiga vanad looduspõõsad (9010*), teistele loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele (sh ristmiku ümbruses) on mõju arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja kaugust välistatud ning neid elupaigatüüpe täiendavalt (allpool) ei käsitleta.

Joonis 9. Lahemaa loodusala elupaigatüübid Võsu II ristmiku ümbruses (EELIS 12.08.2024; elupaigatüüpidel esitatud väärtushinnang- A väga kõrge väärtus, B- kõrge väärtus, C- keskmine väärtus)

Võsu II ristmik on ümbritsetud vanade looduspõõsade (9010*) elupaigatüübiga, millel on väga kõrge väärtus (A). EELIS kaardikihil ulatub elupaigatüübi piir ristmiku lõuna- ja idaküljel kohati ristmikuni (**Joonis 10**). Ristmikuga ristuvate teede ja elupaigatüübi metsaala vahel on mõnemeetrine kraavideta haljasala riba, kus ei kasva puid ega põõsaid (vt ka Joonis 2). Järgnevalt on toodud käsitletava elupaigatüübi kirjeldus, ohutegurid ja meetmed ning kaitse-eesmärgid (**Tabel 4**).

Joonis 10. Võsu II ristmiku äärde jääv vanad loodusmetsad (9010*) elupaigatüübi piirid (EELIS, 12.08.2024)

Lahemaa linnuala (RAH0000089) pindala on kokku 74 784 ha, millest maismaa pindala 47 177 ha (haakub põhimõtteliselt varem kirjeldatud loodusala). Maismaal tähelepanuväärseks pinnavormiks Põhja-Eesti klint, mis sisemaise astanguna moodustab selgelt jälgitava klindiorgude ja -lahtedega tugevasti liigestatud piiri klindiesise madaliku ja Põhja-Eesti lavamaa vahel. Linnualast umbes kolmandiku hõlmab Soome laht. Linnuala on unikaalne ka inimasustuse tiheduse, järjepidevuse ja vanuse poolest, mis annab alale kõrge ajaloolis-kultuurilise väärtuse. EELIS andmetel on alal esinevad mõjutegurid loomakasvatus, hobikalastus, metsandus, karjatamine, maaharimine, elektri- ja telefoniliinid, jahi pidamine, jalgteed, rajad, jalgrattateed, liiklusteed, maanteed ning muu inimtegevuse poolt põhjustatud häirimine. Põhiline oht loopealsetele ja rannikuäärsetele niitudele on võsastumine, kui niitmine lõpetatakse.

Linnuala liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälinn (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikaelpart (*Anas platyrhynchos*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), õdnetuvi (*Columba oenas*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus*

ridibundus), männi-käbilind (*Loxia pytyopsittacus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hahk (*Somateria mollissima*), randtiir (*Sterna paradisaea*), händkakk (*Strix uralensis*), vööt-pöösälind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Võsu II ristmiku lähialal ja vahetus ümbruskonnas linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid linnuliikide leiukohti teada ei ole (EELIS andmetel). Seega eraldi liikide leiukohti koos ohutegurite ja kaitse-eesmärkidega alljärgnevalt ei esitleta.

Tabel 4. Võsu II ristmiku lähialal olev Lahemaa loodusala elupaigatüüp (EELIS, Lahemaa loodukaitseala kaitsekorralduskava (Keskkonnaamet, 2016))

Elupaigatüüp, pindala jm asjakohase kirjeldus	Ohutegurid ja meetmed	Kaitse-eesmärk
Vanad loodusmetsad (9010*) Pindala 7726 ha, esinduslikkus A. Hõlmab looduslikke vanu metsi, aga ka looduslike häiringute aladele uuenevaid igas vanuseastmes puistuid. Looduslikud vanad metsad esindavad vähese inimõjuga või üldse igasuguse inimõjuta tasakaalulisi kooslusi ehk siis suktsessioonirea hiliseid staadiume. Metsad on kindlasti maastikuliselt järjepidevad	Ohutegurid – Kuivendamine, ehitamine. Meetmed – olemasolevate kuivendussüsteemide hooldamisest hoidumine, lubatud on teega piirnevate kraavide hoiutööd. Ehituse teadlik suunamine.	Pikaajaline: vanad loodusmetsad on säilinud 7726 ha esinduslikkusega A. Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: vanad loodusmetsad on säilinud sihtkaitsevööndites ja reservaatides 7486,6 ha esinduslikkusega B

3.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 aladele

Kavandatava tegevuse mõjuala eeldusi näitas eelneva ptk-i tabel, kuhu oli esile toodud asjakohane elupaigatüüp, mis seostus enim käsitletava tegevusega. Järgnevas tabelis on välja toodud kokkuvõte võimalikest ohtudest elupaigatüübile seoses kavandatava tegevusega.

Tabel 3.2. Kokkuvõte võimalikest ohtudest loodusala asjakohasele elupaigatüübile seoses kavandatava tegevusega.

Elupaigatüüp	Mõju/oht	Selgitus
Lahemaa loodusala		
Vanad loodusmetsad (9010*)	Puudub	Elupaigatüüp piirneb ristmiku ja sellega ristuvate teedega. Elupaigatüübi metsaeraldised jäävad mustika ja karusambla-mustika kasvukohatüüpidega liivase aluspinnasega metsaeraldistesse. Teega külgnevad külgkraavid puuduvad. Uusi kraave, truupe ja teisi veerežiimi muutvaid objekte ehitustööde käigus ei rajata. Ristmiku ja parklaala vahele rajatakse lokaalne kraav, mis elupaigatüübi veerežiimi ei mõjuta.

Elupaigatüüp	Mõju/oht	Selgitus
		Kavandataval tegevusel ei ole mõju elupaigatüübi ohuteguriks olevale kuivendamisele. Kaitsekorralduskava kohaselt on lubatud teega piirnevate kraavide hoiutööd. Ehitustööde käigus, sh parklaalal ja ristmikuga külgnevate teede ääres puid ja põõsaid ei raiuta, seega puudub negatiivne mõju elupaigatüübi taimestikule. Teetöödega freesitakse olemasolev asfaltkate, eemaldatakse katendite alt pinnas ning paigaldatakse uus asfaltkate, seejuures jäädakse olemasoleva tee piiridesse. Teetööde lõpus nõlvad haljastatakse ning taastatakse haljasalade endine olukord. Kavandataval tegevusel puudub mõju elupaigatüübi sidususele, kuivõrd elupaigatüüpi lõikavaid või takistavaid uusi objekte ei rajata. Tegevus ei takista kaitse-eesmärgi täitmiseks ettenähtud meetmete rakendamist

3.3. Natura 2000 alade eelhindamise tulemused ja järeldus

Peatükkide 3.1 ja 3.2 alusel ei fikseeritud negatiivseid ohtusid hinnatud kavast tulenevalt Natura 2000 alade (loodus- ja linnualal) kaitse-eesmärkide täitmisele, mistõttu ei ole vajadust läbi viia Natura 2000 alade kohast täis- ehk asjakohast hindamist. Seega järeldub, et objektiivsetel alustel mõju eeldusi analüüsitud loodusala ja linnuala eesmärkidele ei ole. Siiski toob töö koostaja siinkohal välja veel järgnevat, toetudes Euroopa Komisjoni juhisele (2021), et hinnangud tuleb üle vaadata, kui kava või projekti ettevalmistamise käigus muudetakse või täiendatakse. Nt senisega võrreldes suureneb projekti ala või muudetakse kavandatava tegevuse tehnoloogilist lahendust, Natura 2000 ala väärtuste ja eesmärkide mõjutamise eelduste kontekstis.

4. Tegevusega eeldatavalt kaasneva mõju prognoos ja KMH algatamise vajalikkuse määramine

Peatüki sisustamisel tuginetakse eelhindangu ptk-idele 1-3. Hinnangud on antud, arvestades nii otsese, kui ka kaudse mõju suurust ja ruumilist ulatust (nt geograafiline või mõjutatavate (inimesed vm) hulk) ning võimalikkust, tugevust, kestvust, sagedust ja pöörduvust, sh kumulatiivsust ja koosmõju, samuti ka õnnetuste esinemise võimalikkust (ka alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada). **Alljärgnev (teemad (sh KeHJS § 6¹ lg 5 põhjal)) kirjeldab, kui tuvastatakse, tegevuse elluviimisega seotud olulisi keskkonnaprobleeme ehk negatiivseid mõjusid** (mh koos muude mõjualas toimuvate ja/või planeeritavate tegevustega) **ja mõjude (ebasoodne olustik) tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise täiendavaid võimalusi (määratakse vajadusel).** Peatükis 4.10 võetakse kokku tulemused ehk antakse suunised KMH algatamise vajalikkuse või mittevajalikkuse osas.

4.1. Maa ja maakasutus

Projekti eesmärgiks on projekteerida olemasolevale Võsu II ristmikule ohutum ja sujuvam liikluskorralduse lahendus. Vastavalt põhiprojekti koostamise tehnilisele kirjeldusele peab kavandatav tulemus mahtuma geomeetriliselt olemasoleva konstruktsiooni piiridesse ehk maad ristmikul ja sellega piirnevatel aladel ei muudeta.

Piirkonnas on väljakujunenud maakasutus, mille olulisi muutusi piiravad muuhulgas looduskaitsepiirangud. Tegevuse elluviimine ei mõjuta maad ja maakasutust pikemas perspektiivis negatiivselt, pigem toetab see Käsmu küla, Võsu aleviku ja teiste alade ning laiemalt piirkonna ruumilist sidusust ning loob juurdepääsu strateegilistes dokumentides ette nähtud arendusaladele ja -objektidele.

4.2. Maastik (sh pinnavormid)

Ristmiku ümbruses, eelkõige ristmiku või selle kõrval oleva parklaalal, mõjutatakse teetöödega vähesel määral pinnavorme, kuid tegevus ei kutsu esile üldise maastiku (sh pinnavormide) olulist ebasoodsat mõjutamist, sh ka naabrusalade kontekstis.

4.3. Maavarade kasutus

Kavandatava tegevusega kasutatakse maavarasid ristmiku osas, samas materjali kasutus on eesmärgistatud (mh tuginedes kõrgematele arengudokumentidele, vt ptk 2.1). Teetööde käigus on võimalik kasutada ka eemaldatud freespuru. Teadaolevalt ei kasutata maavarasid mahuks, mis võiks lähipiirkonna või regiooni maavarade kasutamise võimalusi (nt muude objektide arendamisel) laiemalt mõjutada.

4.4. Muld ja pinnas, ressursikasutus (sh energiakasutus), jäägid ja heited ning jäätmete

Kavandatav tegevus ei mõjuta asjakohase teemavaldkonnaga seotud aspekte negatiivselt (tulenevalt ka taustainfost ptk-ides 1 ja 2). Kavandatava tegevuse eesmärk on liiklusohutuse suurendamine, mis aitab pigem pikas perspektiivis edendada positiivset ressursikasutust, mh minimeerides õnnetusi ja neist tulenevaid potentsiaalseid jäätmeid või uute autode

kasutuselevõttu. Energiat kasutatakse masinate ja seadmete kasutamiseks tavapärases mahus. Põhiprojekti üldosa seletuskirjas on ette nähtud meetmed masinatest ja seadmetest tuleneva pinnase ja põhjavee reostumise vältimiseks ning tekkivate jäätmete (sh ohtlike jäätmete) kogumisele ja üleandmisele. Tegevuse käigus ei teki jäätmeid, mille reeglitepäraseks käitlemiseks ei oleks ressursse või toimivaid lahendusi. Seega täiendavaid ohufaktoreid siinkohal välja tuua ei saa. Sellegipoolest on vaja ehitustööaegsete ohtude esinemise võimalusi (vastavale teemavaldkonnale) täiendavalt minimeerida, seejuures järgides seadusest tulenevaid nõudeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud olulise ebasoodsa ehk negatiivse mõju eelduseid, kuid käsitletud ptk-s esitatu tõttu tuleb järgida projekti edasisel realiseerimisel (suunamaks mh teadaolevate tegevuste efektiivsemat/ohutumamat kulgemist) järgnevat:

- tööde piirkonnas peavad olema prügikonteinerid. Jäätmed, mida tulenevalt nende iseloomust konteinerisse ei ladustata, tuleb ladustada selleks määratud ajutisse ladustamiskohta. Materjalid, mida tee rekonstrueerimistööde käigus uuesti ei kasutata, tuleb ehitusalalt ära transportida esimesel võimalusel ning käidelda vastavalt jäätmeseaduses kirjeldatud viisil. Samuti tagada jäätmeseaduses ja keskkonnaministri 21.04.2004 määruses nr 21 „Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded“ toodud nõuete järgimine.

4.5. Märgalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad ja/või kaldad ning veestik (sh põhjavesi (veeressurss) ja merekeskkond), sh oht keskkonnale

Alal ei asu märgalasid ega veekogusid nagu jõed ja järved, mida kavandata tegevus mõjutaks. Võsu II ristmikust jääb Käsmu laht ca 300 m kaugusele põhja ning kavandata tegevus merekeskkonda ei mõjuta. Kavandata tegevus ei jää üleujutusohuga alale. Kavandata tegevus ei seonu teguritega, mis on survefaktoriteks vastavate kogumite hea seisundi saavutamisele. Samuti ei teki täiendavaid olulisi ohufaktoreid kavandata tegevusest. Piirkonnas on põhjavesi looduslikult väga hästi kaitstud maapinnalt lähtuva punkt- või hajureostuse suhtes. Seega puuduvad eeldused olulise negatiivse mõju tekkeks.

4.6. Õhk ja kliima (sh oht keskkonnale)

Inimeste tervise vaatest on liikluse poolt põhjustatud õhukvaliteeti mõjutavate saasteainete osas suurte liikluskooormustega teedel oluline tähelepanu pöörata eriti peenetele osakestele (PM_{2,5}), peenosakestele (PM₁₀) ja gaasilistele saasteainetele nagu lämmastikdioksiid (NO₂), vääveldioksiid (SO₂) ja süsinikmonoksiid (CO). Kõrges kontsentratsioonis pikaajaline kokkupuude nimetatud saasteainetega kahjustab hingamiseluundeid ning võib halvimal juhul viia enneaegse surmani. Õhusaaste temaatikat reguleerivad nt rahvatervise seadus, atmosfääriõhu kaitse seadus ja keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnõrmed ning õhukvaliteedi hindamispärid“.

OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus teostas Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Topi-Kanama vahelisel lõigul 2020. aastal õhusaaste mõõtmised. Teeregistri kaardirakenduse alusel oli antud teelõigul aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus 19 048 sõidukit (loendatud 2020 a). 2020. a tehti vahetult maantee ääres õhukvaliteedi pidevmõõtmiseid (perioodidel 31.01.2020-02.03.2020 ja 04.06.2020-06.07.2020), kus lisaks gaasilistele saasteainetele (NO, NO₂, SO₂, CO) ja tahkete osakeste (PM_{2,5}) automaatmõõtmistele koguti õhust peenosakeste (PM₁₀) ööpäevakeskmised proovid, millelt analüüsiti raskmetallide (As, Cd, Ni, Pb, Cr, Cu, Zn, V) ja süsiniku (EC/OC) sisaldust ning ioonilist (SO₄²⁻, Cl⁻, Na⁺, K⁺, Mg²⁺, NH₄⁺, Ca²⁺) koostist.

Uuringu kokkuvõttes tõdeti, et õhu saastatuse seisukohalt olid saasteainete kontsentratsioonid mõõdetepunkti üldiselt madalad, seda nii gaasiliste saasteainete kui ka raskmetallide, ionide ja EC/OC osas. Mõõtmistulemuste põhjal võis õhukvaliteedi taseme piirkonnas lugeda heaks, kuna kehtestatud õhukvaliteedi piirväärtuseid ei ohustatud. Arvestades eelnevat ning asjaolu, et käesoleval juhul on liiklussagedused kordades väiksemad eeltoodust, siis ei ole ebasoodsat mõju ette näha.

Ehitusaegse tolmu vältimiseks on projektis ette nähtud meetmed: vajadusel tolmavate materjalide niisutamine ja teehooldetööd ning rehvide puhastamine. Seega võib eelnevalt järeldada, et ristmikul ja sellega ristuvatel teelõikudel toimuv ehitustegevus ja ehitusjärgne liiklus ei põhjusta piirnevatele elamutele/maakasutajatele õhusaastet, millega kaasneks negatiivne (ebasoodne) mõju. Ka ei mõjuta projekti elluviimine ja edasine projektlahenduse ekspluateerimine lokaalset või ka laiemalt kliima parameetreid negatiivselt. **Kokkuvõtvalt ei ole ette näha negatiivsete (ebasoodsate) mõjude avaldumist** ning ei ole vajalik määrata ka täiendavaid meetmeid.

4.7. Looduslik mitmekesisus (loomastik ja taimestik ning metsad) ja kaitstavad loodusobjektid

Võsu II ristmik asub rohevõrgustiku tuumalal T1 (vt ptk 2.1). Arvestades, et tegemist on juba olemasoleva taristu rekonstrueerimisega (sh ei muudeta maakasutust), pole ette näha võimalikku tugiala killustumist, võrgustiku elementide suuruse ja maakattetüübi muutust ega loodusliku ala pindala sisulist ehk täiendavat vähenemist.

Kavandatava tegevuse mõju Natura 2000 võrgustiku alale on hinnatud ptk-is 3. Võsu II ristmik asub Lahemaa rahvusparki (KLO1000511) alal (vt ptk 2.2), mis kattub Natura 2000 aladega Lahemaa loodusala (RAH0000601) ja Lahemaa linnuala (RAH0000089). Kuivõrd rahvusparki kaitse-eesmärkideks olevate elupaikade kaitse on seotud Natura 2000 alaga, on siinkohal asjakohaste elupaigatüüpide mõjude eeldused (mh soodsuse tagamise tingimused tulenevad Natura 2000 alade nõuetest) samad Natura 2000 alades esitatud teabega (st hinnanguid siinkohal ei korrata). Ptk 2.2 on looduskaitsealuste liikidena (ümbruses) eraldi veel välja toodud nahkhiirlasi, kuid nende leiupaik jääb juba mitte projekti lähialasse, vaid laiemasse piirkonda. Seega puuduvad ka mõju või selle ohu eeldused vastavatele ptk 2.2 nimetatud nahkhiirlaste liikidele.

4.8. Elanikkond (sh tiheasustusalad), inimese tervis, heaolu ja vara (sh geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond) ning kultuuripärand ja arheoloogilised väärtused (vastupanuvõime) – mh müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Kavandataval tegevusel ei ole negatiivset mõju maakonnaplaneeringuga määratud ristmiku alale jäävatele Lahemaa väärtalale ja maakondlikule puhkealale. Ristmiku liikluskorralduse parendamine toetab strateegilistes dokumentides seatud eesmärgi, kuna sellega tagatakse Käsme küla ja Võsu aleviku ning seal asuvate teenuste kättesaadavus ning parandatakse sidusust Lahemaa piirkonna turismiobjektide vahel. Lisaks, otsene mõju kultuurimälestistele ja pärandkultuurile puudub, kuna neid kavandatava tegevuse alal või lähialal ei leidu (vt ka ptk 2.2).

Kavandatava tegevuse eesmärk on parandada Võsu II ristmiku liiklusohutust, millel on otsene positiivne mõju inimeste tervisele. Kavandatav tegevus ei takista liikumist ristmikust põhja jääval kergliiklusteel, seega säilib ohutu keskkond jalakäijatele ning teistele kergliiklejatele.

Tegevus on kooskõlas valla arengukavaga ning toetab transpordi ja liikuvuse arengukava eesmäärke (vt ka ptk 2.1).

Ehitustööde käigus võib tekkida müra, vibratsiooni, lõhna ja valguse häiringuid, mis ulatuvad ristmiku kõrval asuvatele aladele, kuid mitte lähimate elamuteni. Häiringud on lühiajalised ja ei vaja seniste andmete alusel täiendavaid meetmeid (arvestades mh asustuse paiknemist ning töödega kavandatavate muudatuste mastaapi). Ehitustööde käigus võib esineda liikluskorralduse ajutist muutmist ning teel liiklemine võib olla piiratud, kuid liiklust saab korraldada ehitustööde ajal selliselt, et see ei takista kohalike elanike liiklemist ning puuduksid olulised häiringud piirkonna ettevõtetele ja asutustele. Kuna Käsme külanõukogu on ligipääs ainult mööda Haljala-Käsme teed (17177), on projektis arvestatud, et ehitustööde ajal tuleb tagada vähemalt läbipääs Käsme suunas.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud olulise ebasoodsa ehk negatiivse mõju eelduseid, kuid käsitletud ptk-s esitatud tõttu tuleb järgida projekti edasisel realiseerimisel (suunamaks mh teadaolevate tegevuste efektiivsemat/ohutumamat kulgemist) järgnevat:

- Liikluskoormus on piirkonnas suurim suvisel perioodil, mistõttu on mõistlik liikluskorraldust muuta tööd planeerida võimalusel suvitusperioodi välisele ajale.

4.9. Suurõnnetuse, katastroofi ning piiriülesuse aspektid

Kavandatava tegevusega seoses ei kaasne täiendavaid ohtlikke olukordi (suurõnnetusi/katastroofe) ega ka riigipiiriülesuse mõjusid. Seega ei lisa tegevus täiendavaid ohtusid tavapärasesse keskkonda.

4.10. KMH algatamise vajalikkus ning seisukohtade küsimise suunised

Eelhindangu andmine on menetlusetapp, mille alusel otsustatakse KMH algatamine või algatamata jätmine. Lähtudes ptk-s 3 ning 4.1-4.9 esitatud infost, ei ole Võsu II ristmiku liikluskorralduse parendamisega olulise negatiivse ehk ebasoodsa keskkonnamõju avaldumist ette näha. Kavandatava tegevuse elluviimisel on võimalik rakendada ptk-ides 4.4 ja 4.8 välja toodud tingimusi/suuniseid (eeskätt riskide ilmnemise tõenäosuste maandamiseks). Eraldi ja täiendavate seiremeetmete määramist ei peeta siinkohal asjakohaseks.

Eeltoodu alusel asub eelhindangu teostanud meeskond seisukohale, et KMH protsessi algatamiseks vajadus puudub. Käesolev dokument on otsustajatele (siinkohal eelkõige Transpordiametile) siiski vaid töövahendiks lõplike seisukohtade andmiseks. Otsustaja saab otsustada ka dokumendi esitatud tingimuste/soovituste/suuniste rakendamise üle, ja juhtudel, kus õigusruum ei sätesta teisiti (nt looduskaitseaspektid (kui need on seatud), seonduvalt liikide ja nende elupaikade soodsuse tagamisega).

Enne KMH algatamise või algatamata jätmise üle lõplikku otsustamist, tuleb vastava otsuse eelnõu ja eelhindangu osas küsida seisukohta asjaomastelt asutustelt, nende olemasolul. Projekti koostamisel on juba koostööd tehtud ametkondadega (mh Keskkonnaamet), kellele osas võiks kaaluda terminit „asjaomane asutus“. Eelhindangu läbiviimisel ei ilmnenu märkimisväärsed uusi asjaolusid, mis täiendaksid varasema koostööga omandatud teavet. Samas on siinkohal siiski asjakohane kaaluda Keskkonnaameti kaasamist KMH algatamise / mitte algatamise otsuse eelnõu tagasisidestamisesse. **Edasine otsustusprotsessi täpsem suunamine ja korraldamine on samas otsustaja ehk Transpordiameti pädevuses.**

Kokkuvõte

Käesoleva KMH eelhinnangu objektiks on kõrvalmaantee 17177 Haljala – Käsmu km 27,012 asuva Võsu II ristmiku liikluskorralduse parendamiseks põhiprojekti koostamine. Projekti eesmärk on projekteerida Võsu II ristmikule ohutum ja sujuvam liikluskorralduse lahendus ajutistest moodulelementidest ringristmiku rajamisega.

Kuna kavandatav katendi (taastus)remont jääb olemasoleva konstruktsiooni piiridesse, siis tööde iseloomu arvestades projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluste läbi viimist ei ole kavandanud. Võsu II ristmik jääb Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndisse ja asub Natura 2000 Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal, mistõttu koostati ristmiku projekteerimise protsessis KMH eelhindang (sh Natura eelhindamine), et selgitada välja planeeritava tegevuse mõjusid.

Eelhindang jagunes nelja osasse. Ptk 1 ja 2 andsid ülevaate kavandatavast tegevusest ning selle ümbrusest. Ptk 3-s analüüsiti Natura 2000 alade mõjutamise eelduseid (ohte kaitse-eesmärkidele ei tuvastatud). Natura 2000 alade eelhindamise tulemusena ei fikseeritud negatiivseid ohtusid hinnatud kavast tulenevalt Natura 2000 alade (loodus- ja linnualal) kaitse-eesmärkide täitmisele, mistõttu ei ole vajadust läbi viia Natura 2000 alade kohast täis- ehk asjakohast hindamist. Ptk-is 4 läbiti muude aspektide kohane mõju eelduste analüüs, kus kavandatava tegevuse olulist ebasoodsat mõju ei tuvastatud. Eeskätt riskide ilmnemise tõenäosuste maandamiseks toodi välja tingimused/suunised ptk-is 4.4 jäätmete ladustamiseks ja käitlemiseks ning ptk-is 4.8 liikluskorraldust muutvate tööde planeerimiseks. Eraldi ja täiendavate seiremeetmete määramist ei peeta siinkohal asjakohaseks.

Eeltoodu alusel asub eelhinnangu teostanud meeskond seisukohale, et KMH protsessi algatamiseks vajadus puudub. Käesolev dokument on otsustajatele (siinkohal eelkõige Transpordiametile) siiski vaid töövahendiks lõplike seisukohtade andmiseks. Otsustaja saab otsustada ka dokumendi esitatud tingimuste/soovituste/suuniste rakendamise üle.

Enne KMH algatamise või algatamata jätmise üle lõplikku otsustamist, tuleb vastava otsuse eelnõu ja eelhinnangu osas küsida seisukohta asjaomastelt asutustelt, nende olemasolul. Projekti koostamisel on juba koostööd tehtud ametkondadega (mh Keskkonnaamet), kellele osas võiks kaaluda terminit „asjaomane asutus“. Eelhinnangu läbiviimisel ei ilmnenu märkimisväärsed uusi asjaolusid, mis täiendaksid varasema koostööga omandatud teavet. Samas on siinkohal siiski asjakohane kaaluda Keskkonnaameti kaasamist KMH algatamise / mitte algatamise otsuse eelnõu tagasisidestamisesse. Edasise otsustusprotsessi täpsem suunamine ja korraldamine on otsustaja ehk Transpordiameti pädevuses.

Kasutatud allikad

Esitatud olulisim materjalide loetelu (arvestades ka varasemas dokumendis esitatud ehk juba teostatud viitamisi nt õigusaktidele jms, mida siinkohal tingimata ei dubleerita):

1. EELIS, 12.08.2024. Keskkonnaagentuur
2. Euroopa Komisjon, 2021. Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta (2021/C 437/01)
3. Haljala valla arengukava 2023-2038 ja eelarvestrateegia 2024-2027 (2023)
4. Haljala valla üldplaneering, algatatud 2017 (eelnoõu 07.10.2022)
5. Keskkonnaamet, 2016. Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava
6. Keskkonnaamet, 2017. Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskava
7. Keskkonnaministeerium, 2017. Keskkonnamõju hindamise eelhinnangu andmise juhend
8. Keskkonnaministeerium, 2022. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027
9. Kutsar, R., Eschbaum, K., Aunapuu, A. 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. Tellija: Keskkonnaamet.
10. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+, 2019 (muudetud 2022)
11. Maa-ameti kaardirakendused, 2024
12. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, 2021. Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035
13. Vihula valla üldplaneering, 2003 (üle vaadatud 2015)